

VOORSTEL AAN DE GEMEENTERAAD

Behandelend ambtenaar: I. van Asten
Afdeling/cluster: REAL
Portefeuillehouder: J. Hartsuiker

Registratienummer: 72708-2024:750020

Onderwerp:

Groenvisie Borger-Odoorn

Voorgestelde wijze van afdoening:

Ter vaststelling

Beslispunten:

1. De Groenvisie Borger-Odoorn vast te stellen.

Inleiding

Het groen maakt onze gemeente een aantrekkelijke plek om te wonen, vormt een belangrijke drager voor recreatie en toerisme, is een bron van inspiratie voor ondernemerschap en cultuur en draagt bij aan de biodiversiteit. De groenstructuur kenmerkt bovendien de verschillende cultuurlandschappen bestaande uit de Hondsrug, het Hunzedal en de Veenkoloniën.

De gemeente beheert het openbaar groen in de kernen en langs wegen in het buitengebied. Hieronder vallen onder andere meer dan 42.000 solitaire bomen. Verspreid over de drie cultuurlandschappen liggen verschillende groene parels in de vorm van natuurparken, begraafplaatsen en brinken.

Borger-Odoorn is een Cittaslow gemeente. Het bewaken en bevorderen van de kwaliteit van de leefomgeving op een duurzame manier is het belangrijkste kenmerk van een Cittaslow gemeente. Dit betekent dat ook een gezond milieu, het versterken van de landschappelijke kwaliteiten en het koesteren van cultuurhistorisch erfgoed hoog op de agenda staan.

De maatschappelijke opgave op het gebied van aanpassing aan klimaatverandering vraagt om een hernieuwde kijk op de groene inrichting van onze gemeente. Groen zorgt voor verkoeling tijdens warme zomers en daarmee voor vermindering van hittestress. Bovendien speelt groen een belangrijke rol in de afvoer van regenwater. Het belang hiervan neemt toe met de verwachting dat we in de toekomst vaker te maken zullen krijgen met extreme regenval. Daarom willen we onze openbare ruimte verder vergroenen.

Op 18 april 2024 heeft uw raad de Duurzaamheidsagenda vastgesteld. Onderdeel van het Uitvoeringsprogramma 2024-2026 is het vaststellen van de Groenvisie. Met de Groenvisie wordt invulling gegeven aan de ambities op het thema Natuur en Biodiversiteit van de Duurzaamheidsagenda.

Met onze Groenvisie willen we een gezonde, aantrekkelijke leefomgeving creëren voor al onze bewoners. Een omgeving die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten in de openbare ruimte waarin cultuurhistorische waarden en de identiteit van de verschillende dorpen versterkt worden. Hiermee brengen we bewoners in beweging én bij elkaar. Deze Groenvisie en de aanstaande visie op 'bewegen in de openbare ruimte' (BIOR) versterken elkaar, want een prettige plek om te bewegen is bij voorkeur groen. Zo maken we onze gemeente aantrekkelijker om in te wonen, te bewegen én te recreëren, zowel op het 'zand' als op het 'veen'.

Beoogd effect

De Groenvisie geeft een beeld van de kansen voor de toekomst en welke opgaven er in de openbare ruimte voor het thema groen liggen. Ook gaat de Groenvisie in op hoe we samen met bewoners, ondernemers en organisaties werken aan een groene, waardevolle leefomgeving. Daarnaast worden in de visie keuzes gemaakt voor het beheer, de inrichting en het gebruik van het groen. Ook staan de kwaliteiten van de verschillende, onderliggende landschappen centraal.

Argumenten

1.1 De Groenvisie stelt ambities voor de verschillende waarden van het groen

De Groenvisie geeft een beeld van de kansen voor de toekomst en welke opgaven er in de openbare ruimte voor het thema groen liggen. Ook gaat de Groenvisie in op hoe we samen met bewoners, ondernemers en organisaties werken aan een groene, waardevolle leefomgeving. Daarnaast worden in de visie keuzes gemaakt voor het beheer, de inrichting en het gebruik van het groen. Ook staan de kwaliteiten van de verschillende, onderliggende landschappen centraal.

De maatschappelijke waarden waar deze Groenvisie op inzet, zijn bepaald door een analyse van het beleid van de gemeente, het participatietraject, het coalitieakkoord en nationale kaders zoals de Duurzame Ontwikkelingsdoelen. Hieruit kwamen vier waarden naar voren die een fysieke invulling in het groen krijgen:

- ▶ Biodiversiteit
- ▶ Klimaatbestendigheid
- ▶ Identiteit & beleving
- ▶ Gezondheid & welzijn

De vijfde waarde, Samenwerking & Organisatie, omvat de randvoorwaarden die nodig zijn om de Groenvisie waar te maken.

1.2 De Groenvisie zorgt voor een positief effect op meerdere gemeentelijke doelen

De Omgevingsvisie Borger-Odoorn geeft richting aan de Groenvisie. De Omgevingsvisie is gestoeld op vijf ambities (Behoud het goud, Buitengewoon wonen en leven, Vitaal landelijk gebied, Duurzaam in alles en Uitnodigend ondernemend). Deze ambities komen duidelijk terug in de Groenvisie.

Met de Groenvisie sluiten we ook aan op de gebiedsindeling van de Omgevingsvisie, gebaseerd op Het grootse Veen, Hart van het Hunzedal en De oorspronkelijke Hondsrug. De waardenkaart en gebiedskompassen uit de Omgevingsvisie zijn als input gebruikt voor de groenstructuur.

Daarnaast sluit de Groenvisie aan op de Duurzaamheidsagenda van Borger-Odoorn. Deze agenda geeft heldere kaders voor het versterken van de biodiversiteit en het vergroten van de weerbaarheid en veerkracht van de fysieke leefomgeving.

Ook geeft de Groenvisie invulling aan de ontwikkelagenda van het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR).

1.3 De gemeente is verantwoordelijk voor de openbare ruimte

Het beheer en onderhoud van de openbare ruimte is een kerntaak van de gemeente. De visie geeft richting en kaders aan de toekomstige beheerplannen en maatregelpakketten en helpt ons prioriteiten te stellen.

Kanttekeningen

1.1 Door in te zetten op biodiversiteit, verandert het straatbeeld

Een gazon heeft weinig waarde op het gebied van biodiversiteit. Op geschikte locaties zouden we bijvoorbeeld minder vaak kunnen maaien, of het gazon kunnen omvormen naar struweel, waardoor de biodiversiteit toeneemt. Daardoor verandert het straatbeeld en daar zullen onze inwoners aan moeten wennen. Het is belangrijk om de juiste boodschap en de waarde van groen te benadrukken. Dat betekent dat we mensen moeten meenemen in (het doel van) de maatregelen, dat we communiceren over de waarde van groen en dat we deze boodschap ook overbrengen op bijvoorbeeld betrokkenen in het groen en op scholen.

1.2 Een integrale aanpak is vereist

Om de doelen uit de visie te kunnen behalen, is draagvlak bij andere vakdisciplines noodzakelijk. Voorbeelden zijn het vervangen van voetpaden binnen 30km zones naar groen, het behouden van zandpaden, het minder stijl maken van oevers en het voldoende (ondergrondse) ruimte geven aan groen zodat bomen en andere planten de kans hebben om zich te ontwikkelen.

1.3 Om de Groenvisie succesvol te implementeren is een goede organisatie essentieel

Medewerkers moeten over voldoende kennis en kunde beschikken. Het beheren van het openbaar groen aan de hand van de verschillende waarden, kan namelijk als gevolg hebben dat het onderhoud op een andere manier gedaan moet worden. Voor opleidingen is voldoende budget.

1.4 IBOR moet geëvalueerd en geactualiseerd worden

Om de opgaven en uitgangspunten uit de visie uitvoerbaar te maken, is het van belang ze verder uit te werken en ook de financiële consequenties in beeld te brengen. Voor de beheerplannen en maatregelpakketten is IBOR een belangrijk kader. De tussenevaluatie van IBOR staat in 2025 op de planning.

Financiën

Deze visie schetst op een abstract niveau de opgaven en uitgangspunten. Om deze uitvoerbaar te maken is het van belang ze verder uit te werken en ook de financiële consequenties helder te krijgen. Op 25 november 2021 heeft uw raad besloten IBOR kaderstellend te laten zijn voor de op te stellen beheerplannen per discipline. Voor de beheerplannen en maatregelpakketten is IBOR daarom een belangrijk kader. Dit plan kijkt integraal naar de openbare ruimte. Hierdoor worden integrale budgetten en koppelkansen met andere beheerdisciplines inzichtelijk.

Participatie

In het proces werd op verschillende momenten input geleverd voor de visie. Betrokken organisaties zijn gemeente Emmen, Provincie Drenthe, LTO, Agrarische Natuurvereniging Drenthe, Landschapsbeheer Drenthe, IVN Borger-Odoorn Waterschap Hunze en Aa's en Staatsbosbeheer.

Bewoners en stakeholders zijn op verschillende manieren betrokken bij het proces:

- ▶ Via een uitgebreide vragenlijst gericht op onze bewoners. Veel bewoners hebben de vragenlijst digitaal ingevuld. Daarnaast is het groenteam verschillende dorpen afgegaan om mensen te bevragen. De vragenlijst heeft ook bij de receptie van het gemeentehuis gelegen. Het resultaat van deze peiling vindt u bijgevoegd.
- ▶ Via een digitale vragenlijst en fysieke bijeenkomsten gericht op de andere stakeholders is input verzameld voor de visie.
- ▶ Via een samenwerkdag en interviews met de gemeentelijke uitvoeringsdienst BORG. Tijdens deze momenten heeft De BORG verschillende ideeën ingebracht.
- ▶ Via meerdere samenwerkdagen met ambtenaren van verschillende vakgebieden. Tijdens deze dagen zijn onze ambities afgestemd met de verschillende vakgebieden.

Uw raad heeft door middel van een Groensafari door Exloo kennis kunnen maken met de verschillende waarden uit de Groenvisie.

Communicatie

Voor inwoners is informatie over het openbaar groen belangrijk. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om de jaarplanning van het reguliere beheer, gepland groot onderhoud, uitleg over de werkwijzen van het beheer voor meer biodiversiteit en/of klimaatbestendigheid en vindplaatsen van eetbaar groen. Ook wordt gedacht aan andere vormen van schouwen, zoals in samenwerking met dorpsbelangenverenigingen. Daarnaast wordt bekeken hoe we de essentie van een groenvisie aan de inwoners kunnen overbrengen. Kortom, de vaststelling van de groenvisie en beheerplannen vraagt een actievere vorm van communiceren.

Uitvoering

Onderdeel van het vervolg van de Groenvisie is het opstellen van beheerplannen en daaropvolgende maatregelpakketten voor de kapitaalgoederen in IBOR. Het opstellen van de beheerplannen voor de bomen, invasieve exoten en het maaien zijn al in een vergevorderd stadium en zijn in het eerste kwartaal van 2025 gereed. Ook het actualiseren van IBOR op het thema groen is noodzakelijk, net zoals actualisatie van de andere beheerdisciplines om beheer en onderhoud integraal op te kunnen pakken. Daarnaast is het van belang om heldere voorwaarden voor bewonersinitiatieven op te stellen en de consequenties op de samenwerking en organisatie in beeld te brengen.

Bijlagen

1. Groenvisie Borger-Odoorn (72708-2024:292969)
2. Raadsbesluit (72708-2024:702961)
3. Inwonerpeiling Groenplannen Borger-Odoorn (72708-2024:336460)

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Borger-Odoorn,
de secretaris, de burgemeester,

E.W. Bennema

mr. J. Seton